

Rozkład materiału i plan wynikowy do przedmiotu „edukacja obywatelska” dla liceum ogólnokształcącego i technikum

Nowa podstawa programowa 2025

Legenda:

- (P) – wymaganie obowiązkowe
- (F) – wymaganie fakultatywne
- (DZO) – działanie obywatelskie
- (PR) – projekt
- ® – wymaganie spoza podstawy programowej
- kolor czarny – wymaganie z poziomu rozumienia, **niebieski** – z poziomu zainteresowania, **zielony** – z poziomu zaangażowania

ROZDZIAŁ IV. Polska państwem demokratycznym

PYTANIE WIODĄCE: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia/treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:		
TEMAT LEKCJI: Demokracja – autorytaryzm – totalitaryzm									
Liczba godzin: 1									
4.1	Uczeń: (P) IV.1) na przykładzie Polski po 1945 r. charakteryzuje ustrój totalitarny i autorytarny oraz odróżnia je od demokracji; analizuje i ocenia polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki	system polityczny (ustrój polityczny) reżim polityczny demokracja autorytaryzm totalitaryzm reżim polityczny w Polsce po 1945 r. konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa	– wymienia elementy systemu politycznego®, – wyjaśnia w prosty sposób, co oznacza termin <u>reżim polityczny</u> , i wymienia <u>trzy rodzaje reżimów</u> , – w prosty sposób określa, czym jest ustrój polityczny, – identyfikuje na przykładzie Polski po 1945 r. cechy ustrojów totalitarnego i autorytarnego oraz odróżnia je od demokracji, – na przykładach z historii Polski po 1945 r. rozpoznaje	– wymienia elementy systemu politycznego i w prosty sposób je opisuje®, – wyjaśnia znaczenie terminu <u>reżim polityczny</u> i wymienia <u>trzy rodzaje reżimów</u> , – definiuje termin <u>ustrój polityczny</u> , – na przykładzie Polski po 1945 r. wymienia cechy ustroju totalitarnego i autorytarnego oraz odróżnia je od demokracji, – na przykładach z historii Polski po	– wyjaśnia znaczenie terminu <u>system polityczny</u> i opisuje poszczególne elementy takiego systemu®, – wyjaśnia znaczenie terminu <u>reżim polityczny</u> i charakteryzuje <u>trzy rodzaje reżimów</u> , – definiuje termin <u>ustrój polityczny</u> i wskazuje, w jakim kontekście to pojęcie jest najczęściej stosowane, – podaje kryteria podziału systemów politycznych	– wyjaśnia znaczenie terminu <u>system polityczny</u> i charakteryzuje poszczególne elementy takiego systemu®, – wyjaśnia znaczenie terminu <u>reżim polityczny</u> i omawia <u>trzy rodzaje reżimów</u> , – definiuje termin <u>ustrój polityczny</u> i wyjaśnia, jakie są relacje między systemem politycznym a ustrojem politycznym®, – podaje kryteria	– porównuje zakresy znaczeniowe terminów <u>system polityczny</u> i <u>ustrój polityczny</u> ®, – wyjaśnia znaczenie terminu <u>reżim polityczny</u> i porównuje <u>trzy rodzaje reżimów</u> ®, – definiuje termin <u>reżimy hybrydowe</u> ; podaje przykłady tego typu reżimów®, – na przykładzie Polski przedstawia podstawowe elementy systemu politycznego i analizuje ich rolę, – podaje kryteria	wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika autorefleksja wypowiedź pisemna pytania podsumowujące	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

			i ocenia skutki autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa, – identyfikuje różnice pomiędzy życiem codziennym Polaków w okresie PRL i współcześnie.	1945 r. rozpoznaje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki lub społeczeństwa oraz dzieli je na polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe, –porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie <u>wybraną różnicę</u>.	i wymienia ich przykładowe rodzaje, –na przykładach z historii Polski po 1945 r. wymienia cechy ustrojów totalitarnego i autorytarnego oraz ocenia, czym różnią się one od systemu demokratycznego, –na przykładzie Polski po 1945 r. wyjaśnia i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz dzieli je na polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe, –porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; poddaje ocenie <u>dwie wybrane różnice</u>.	podziału systemów politycznych i wymienia ich rodzaje (przykłady), –na przykładach z historii Polski po 1945 r. charakteryzuje ustroje totalitarny i autorytarny oraz porównuje je z systemem demokratycznym, –na przykładzie Polski po 1945 r. porównuje systemy autorytarny i totalitarny, –wyjaśnia, dlaczego Polska Ludowa (PRL) nie była państwem demokratycznym, –na przykładzie historii Polski po 1945 r. wymienia, analizuje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz je klasyfikuje na płaszczyznach politycznej, społecznej, ekonomicznej i obyczajowej,	podziału systemów politycznych i omawia przykładowe systemy wyróżnione na podstawie poszczególnych kryteriów, –odwołując się do przykładów z historii Polski po 1945 r., w tym do <u>Konstytucji PRL</u>, charakteryzuje ustroje totalitarny i autorytarny oraz porównuje je z systemem demokratycznym, –ocenia, czy ustrój PRL był totalitaryzmem, czy autorytaryzmem; przywołuje <u>argumenty</u> i <u>kontrargumenty</u>, –analizuje współczesne systemy niedemokratyczne i podaje przykłady działania władz świadczące o tym, że w państwie funkcjonuje reżim autorytarny lub totalitarny®, –na przykładzie Polski po 1945 r.		
--	--	--	---	--	---	---	--	--	--

						–porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; przedstawia i poddaje ocenie <u>trzy wybrane różnice</u>.	przedstawia, analizuje i ocenia konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki i społeczeństwa oraz je porównuje, klasyfikuje i omawia na płaszczyznach politycznej, społecznej, ekonomicznej i obyczajowej, –porównuje życie codzienne Polaków w okresie PRL i współcześnie; przedstawia i poddaje ocenie <u>cztery wybrane różnice</u>.		
TEMAT LEKCJI: Przemiany ustrojowe w Polsce po 1989 r. Liczba godzin: 1									
4.2	Uczeń: (P) IV. 2) wskazuje kluczowe etapy i założenia procesu demokratyzacji Polski po 1989 r. oraz – wykorzystując doświadczenia świadków historii – przedstawia i ocenia polityczne, gospodarcze	terminy: <i>transformacja ustrojowa, demokratyzacja</i> czynniki sprzyjające demokratyzacji proces demokratyzacji Polski po 1989 r. transformacja gospodarcza skutki przemian	–znaterminy: <i>transformacja ustrojowa, demokratyzacja, transformacja gospodarcza,</i> – na podstawie materiału źródłowego wymienia kluczowe etapy procesu demokratyzacji w Polsce po 1989 r., – <u>podaje</u>	–na przykładzie wydarzeń historii Polski po 1989 r. w prosty sposób wyjaśnia znaczenie terminów: <i>transformacja ustrojowa, demokratyzacja, transformacja gospodarcza,</i> – na podstawie materiału źródłowego wymienia kluczowe	–na przykładzie wydarzeń historii Polski po 1989 r. wyjaśnia znaczenie terminów: <i>transformacja ustrojowa, demokratyzacja, transformacja gospodarcza,</i> – na podstawie tekstu źródłowego (z podręcznika) wymienia <u>przynajmniej dwadzieścia</u> <u>przynajmniej trzy</u>	–na przykładzie wydarzeń z historii Polski po 1989 r. omawia przebieg i mechanizmy transformacji ustrojowej, demokratyzacji, transformacji gospodarczej, – na podstawie tekstu źródłowego (z podręcznika) wymienia i omawia <u>przynajmniej trzy</u>	–na przykładzie wydarzeń z historii Polski po 1989 r. definiuje terminy <i>transformacja ustrojowa i demokratyzacja</i> , porównuje ich zakresy znaczeniowe oraz kompleksowo przedstawia przejawy i skutki zjawisk określanych za pomocą tych pojęć, –wyjaśnia znaczenie	metody badawcze analiza wyników badań praca z tekstem podręcznika dyskusja rozmowa na forum klasy działanie obywatelskie wypowiedź pisemna	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) /

	i społeczne konsekwencje transformacji oraz dyskutuje na ich temat	politycznych i gospodarczych ocena politycznych, gospodarczych i społecznych konsekwencji transformacji	<u>jeden przykład</u> <u>reform</u> <u>gospodarczych</u> <u>wdrożonych</u> <u>w ramach planu</u> <u>Balcerowicza</u> <u>i przedstawia skutek</u> <u>tej reformy,</u> – na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] wskazuje pozytywne i negatywne opinie na temat transformacji i jej skutków, –wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanymi z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń@ [zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	etapy procesu demokracji w Polsce po 1989 r. i wskazuje ich skutki, –podaje przynajmniej <u>dwa</u> <u>przykłady reform</u> <u>gospodarczych</u> <u>wdrożonych</u> <u>w ramach planu</u> <u>Balcerowicza</u> <u>i ocenia ich skutki,</u> –na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] omawia pozytywne i negatywne opinie na temat transformacji i jej skutków, –wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanymi z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń przedstaw	i uzasadnia swój wybór, – omawia kluczowe etapy procesu demokracji w Polsce po 1989 r. i szczegółowo przedstawia ich skutki, – podaje przynajmniej <u>cztery przykłady</u> <u>reform</u> <u>gospodarczych</u> <u>wdrożonych</u> <u>w ramach planu</u> <u>Balcerowicza</u> <u>i szczegółowo</u> <u>przedstawia ich</u> <u>skutki,</u> –na podstawie materiałów źródłowych [tekst publicystyczny, wyniki badań] formuluje opinię na temat konsekwencji przemian ustrojowych i uzasadnia ją jednym argumentem, –zabiera głos w dyskusji na temat politycznych, gospodarczych i społecznych konsekwencji transformacji	<u>nniki</u> sprzyjające demokracji i uzasadnia swój wybór, – charakteryzuje kluczowe etapy procesu demokracji w Polsce po 1989 r., – podaje przynajmniej <u>pięć przykładów</u> <u>reform</u> <u>gospodarczych</u> <u>wdrożonych</u> <u>w ramach planu</u> <u>Balcerowicza</u> <u>i ocenia ich skutki,</u> –zabiera głos w dyskusji na temat konsekwencji przemian ustrojowych (politycznych, gospodarczych i społecznych); formuluje opinię i uzasadnia swoje stanowisko za pomocą dwóch argumentów, –wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanymi	terminu <i>transformacji</i> <i>a gospodarcza</i> oraz przedstawia przebieg procesu, do którego odnosi się to pojęcie, – wymienia i omawia <u>przynajmniej cztery</u> <u>czynnik</u> sprzyjające demokracji i uzasadnia swój wybór, – analizuje kluczowe etapy procesu demokracji w Polsce po 1989 r. i przedstawia ich wpływ na system polityczny Polski, – podaje przynajmniej <u>sześć przykładów</u> <u>reform</u> <u>gospodarczych</u> <u>wdrożonych</u> <u>w ramach planu</u> <u>Balcerowicza</u> <u>i ocenia ich skutki,</u> –zabiera głos w dyskusji na temat konsekwencji przemian ustrojowych (politycznych, gospodarczych i społecznych); przedstawia swoje stanowisko i formuluje <u>po dwa</u>	pytania podsumowujące	IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena
--	--	--	---	---	--	--	---	--------------------------	---

				ia efekty swoich ustaleń w wybranej formie ®[zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	i uzasadnia swoje stanowisko (formuluje argumenty), – wyszukuje informacje na temat upamiętnienia w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; przedstawia przyczyny upamiętnianych wydarzeń w wybranej formie ®[zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń, a także ocenia i analizuje ich skutki w ramach prezentacji przygotowanej w wybranej formie®[zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].	<u>argumenty</u> oraz możliwe kontrargumenty współdyskutantów, –wyszukuje informacje na temat upamiętnienia (w swojej miejscowości, gminie lub powiecie) wydarzeń związanych z protestami społecznymi w okresie PRL albo ofiar reżimu komunistycznego; wyjaśnia, jakie były przyczyny upamiętnianych wydarzeń, a także ocenia i analizuje ich skutki w ramach prezentacji przygotowanej w wybranej formie przedstawionej na forum klasy ®[zadanie dodatkowe, np. zadanie domowe].		
	(DZO) Przeprowadzenie i udokumentowanie wywiadu ze świadkiem historii najnowszej (np. kombatantem) lub inną ważną postacią lokalną Kryteria oceny	Przeprowadź wywiad z osobą, która żyła w okresie przemian politycznych i ekonomicznych w latach 90. XX w. Zapytaj ją m.in. o to, jak postrzegała	–z pomocą nauczyciela formuluje cel wywiadu i pytania, – dokonuje wyboru świadka historii, z którym przeprowadzi rozmowę,	– formuluje cel wywiadu i wybiera świadka historii, z którym przeprowadzi rozmowę, –z pomocą nauczyciela formuluje pytania do wywiadu,	– formuluje cel wywiadu i z pomocą nauczyciela przygotowuje założenia, z jakimi przystąpi do rozmowy, – wybiera świadka historii, z którym przeprowadzi	– definiuje cel wywiadu i przygotowuje założenia, z jakimi przystąpi do rozmowy, – wybiera świadka historii, z którym będzie rozmawiać, i uzasadn	– definiuje cele wywiadu i przygotowuje założenia, z jakimi przystąpi do rozmowy, – dokonuje wyboru świadka historii, z którym będzie rozmawiać, zgodnie	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja ocena koleżeńska,

	DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	dokonujące się zmiany, jakie są jej osobiste doświadczenia z pierwszych lat III RP oraz jak ocenia tamte wydarzenia z dzisiejszej perspektywy. Napisz krótkie podsumowanie wywiadu – uwzględnij najciekawsze i najbardziej zaskakujące informacje.	– przeprowadza wywiad, – przygotowuje prostą prezentację efektów wywiadu, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania.	– przeprowadza wywiad, – opracowuje odpowiedzi, które udało się uzyskać od rozmówcy, – prezentuje wywiad w wybranej formie, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania.	rozmowę, i uzasadnia swój wybór, – opracowuje pytania, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad i przygotowuje opracowanie zebranego materiału, – prezentuje wywiad w wybranej formie, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania w wymaganej formie.	ia swój wybór, odwołując się do odpowiednich aspektów tematu działania, – przygotowuje się do wywiadu i opracowuje pytania, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, – prezentuje wywiad i efekty swojej pracy w wybranej formie, – prowadzi portfolio, w którym zamieszczasz wszystkie wytworzone, znalezione i uzyskane od rozmówcy materiały.	ze sformułowanymi wcześniej założeniami działania, – przygotowuje się do wywiadu: opracowuje pytania, określa zasady spotkania oraz sposób utrwalenia wywiadu, ustala z rozmówcą formę autoryzacji, – przeprowadza wywiad, – dokumentuje wywiad w wybranej formie; analizuje, weryfikuje i opracowuje zgromadzone materiały, – przeprowadza autoryzację wywiadu według ustalonej formuły, – prezentuje w wybranej formie na forum klasy wywiad i pozostałe efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio dokumentujące jego działania i właściwie archiwizuje swoją pracę,	IZ od N, pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie/ samoocena, IZ od N
--	---	---	--	---	--	--	--	---

							-dokonuje podsumowania i samoceny.		
TEMAT LEKCJI: Demokratyczne państwo prawa Liczba godzin: 1									
4.3	Uczeń: (P) IV.3) korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia podstawowe wartości i zasady demokratycznego państwa prawa oraz analizuje je i wyraża opinię o ich wpływie na codzienne życie obywateli; porównuje demokrację większościową i konstytucyjną	demokratyczne państwo prawa zasady demokratycznego państwa prawa w <i>Konstytucji RP</i> demokracja większościowa a demokracja konstytucyjna demokracja pośrednia i demokracja bezpośrednia formy demokracji bezpośredniej	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , identyfikuje <u>co najmniej dwie główne zasady</u> demokratycznego państwa prawa; wyjaśnia, w jaki sposób wymienione zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – w prosty sposób wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokratyczne państwo prawa</i> i ocenia, jaką rolę odgrywają w takim państwie sądy (podaje <u>jeden przykład</u>), – zna terminy <i>demokracja większościowa</i> i <i>demokracja konstytucyjna</i> , – wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>wybranego referendum</u>	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyjaśnia w prosty sposób znaczenie <u>co najmniej trzech zasad</u> demokratycznego państwa prawa, – wskazuje, w jaki sposób zdefiniowane zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokratyczne państwo prawa</i> i ocenia, jaką rolę odgrywają w takim państwie sądy (podaje <u>dwa przykłady</u>), – definiuje terminy <i>demokracja większościowa</i> i <i>demokracja konstytucyjna</i> , – odwołując się do zasad ustroju Polski, odróżnia demokrację pośrednią od demokracji bezpośredniej	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyjaśnia znaczenie <u>co najmniej czterech zasad</u> demokratycznego państwa, – omawia, w jaki sposób zdefiniowane zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – definiuje termin <i>demokratyczne państwo prawa</i> i ocenia, jakie znaczenie ma działalność sądów dla prawidłowego funkcjonowania takiego państwa, – definiuje terminy <i>demokracja większościowa</i> i <i>demokracja konstytucyjna</i> oraz porównuje te pojęcia, wskazując różnice między ich zakresami znaczeniowymi, – odwołując się do zasad ustroju	– korzystając z <i>Konstytucji RP</i> , wyjaśnia znaczenie <u>co najmniej sześciu zasad</u> demokratycznego państwa prawa, – formułuje opinię na temat tego, w jaki sposób zdefiniowane zasady wpływają na codzienne życie obywateli, – analizuje termin <i>demokratyczne państwo prawa</i> i ocenia, jakie znaczenie ma działalność sądów dla prawidłowego funkcjonowania takiego państwa, – wyjaśnia, dlaczego w demokratycznym państwie prawa sądy i trybunały tworzą władzę niezależną od innych władz, – porównuje terminy <i>demokracja większościowa</i> i <i>demokracja</i>	–na podstawie <i>Konstytucji RP</i> analizuje <u>co najmniej siedem zasad</u> demokratycznego państwa prawa, –formułuje opinię na temat tego, w jaki sposób te zasady wpływają na codzienne życie obywateli, –analizuje termin <i>demokratyczne państwo prawa</i> , w tym przedstawia związki między demokracją a rządami prawa, –ocenia, jakie znaczenie ma niezależna od pozostałych władz działalność sądów i trybunałów dla prawidłowego funkcjonowania demokratycznego państwa prawa, –porównuje terminy <i>demokracja</i>	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika autorefleksja wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

			ogólnokrajowego, które odbyło się po 1989 r.; wskazuje sprawę, która była wówczas rozstrzygana, frekwencję i wynik głosowania; ocenia też skutek referendum.	cji bezpośredniej, –wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>dwóch wybranych referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia też skutki tych referendum.	Polski, wskazując przykłady funkcjonowania w praktyce demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, –wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>trzech wybranych referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia też skutki tych referendum.	<i>konstytucyjna</i> , oceniając, który z rodzajów demokracji jest lepszy dla obywateli, i wskazując zagrożenia wynikające z funkcjonowania demokracji większościowej, –odwołując się do zasad ustroju Polski, analizuje przykłady funkcjonowania w praktyce demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej, –wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>czterech referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia też skutki tych referendum.	<i>większościowa i demokracja konstytucyjna</i> ; podaje przykłady zagrożeń, które wynikają z funkcjonowania demokracji większościowej, oraz ocenia, czy mogą one wystąpić również w demokracji konstytucyjnej, –odwołując się do ustroju Polski, ocenia funkcjonowanie w praktyce demokracji pośredniej i demokracji bezpośredniej; podaje wady i zalety każdej z tych form demokratycznych, –wykorzystując źródła internetowe (lub inne), wyszukuje informacje na temat <u>czterech referendum</u> ogólnokrajowych, które odbyły się po 1989 r.; wskazuje sprawy, które były wówczas rozstrzygane, frekwencję i wyniki głosowań; ocenia także skutki tych referendum.		
--	--	--	--	--	--	--	---	--	--

TEMAT LEKCJI: Zagrożenia dla demokracji Liczba godzin: 2									
4.4	Uczeń: (P) IV.4) identyfikuje i opisuje współczesne zagrożenia dla demokracji, wyjaśnia znaczenie inicjatyw, które im przeciwdziałają, oraz formułuje opinię o ich skuteczności (F) IV.1) wyjaśnia zjawisko populizmu, ocenia jego wpływ na demokrację i życie publiczne, formułuje opinię w tej sprawie i dyskutuje o niej	zagrożenia dla ustroju demokratycznego korupcja nepotyzm niski poziom aktywności obywateli dezinformacja metody przeciwdziałania zagrożeniom systemu demokratycznego populizm	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje <u>dwa współczesne zagrożenia</u> dla systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), – potrafi wskazać przykład działania na rzecz aktywizacji społecznej, które doprowadziło do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej; <u>formułuje opinię na temat tego działania</u> , – omawia na przykładzie, jakiego znaczenia ma aktywność obywatelska dla prawidłowego funkcjonowania demokracji, – wymienia skutki rozpowszechniania fałszywych informacji,	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje <u>trzy współczesne zagrożenia</u> dla systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), – potrafi wskazać dwa przykłady działań na rzecz aktywizacji społecznej, które doprowadziły do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej; <u>formułuje opinię na ich temat</u> , – omawia na przykładach, jakie znaczenie ma aktywność obywatelska dla prawidłowego funkcjonowania demokracji, – potrafi wskazać <u>dwie zasady</u> , których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje i opisuje <u>trzy współczesne zagrożenia</u> dla systemu demokratycznego – wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom) oraz <u>ocenia ich skuteczność</u> , – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do demokracji od początku lat 90. XX w. do współczesności; w uzasadnieniu wskazuje <u>jedną przyczynę</u> zmian nastrojów w społeczeństwie polskim®, – <u>ocenia skuteczność działania na rzecz aktywizacji społecznej, które mają przyczynić się do podniesienia</u>	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) identyfikuje i opisuje <u>cztery współczesne zagrożenia</u> dla systemu demokratycznego i wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom (zjawiskom), a także <u>formułuje opinię na temat ich skuteczności i ją uzasadnia</u> , – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do demokracji od początku lat 90. do współczesności; w uzasadnieniu wskazuje <u>dwie przyczyny</u> zmian nastrojów w społeczeństwie polskim®, – <u>ocenia skuteczność działania na rzecz aktywizacji obywatelskiej, które mają przyczynić się</u>	– na podstawie materiałów źródłowych (tekst z podręcznika, wyniki badań społecznych) wymienia i opisuje <u>pieć współczesnych zagrożeń</u> dla systemu demokratycznego oraz dzieli je na wewnętrzne i zewnętrzne, – wymienia i <u>ocenia sposoby przeciwdziałania zjawiskom zagrażającym demokracji, a także formułuje opinię na temat ich skuteczności i ją uzasadnia</u> , – korzystając z wyników badań, formułuje opinię na temat stosunku Polaków do demokracji od początku lat 90. do współczesności; w uzasadnieniu wskazuje <u>trzy przyczyny</u> zmian nastrojów w społeczeństwie polskim i je <u>klasyfikuje</u> ®,	analiza wyników badań wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem podręcznika autorefleksja praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

			– potrafi wskazać <u>jedną zasadę</u>, której należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz <u>wie, jak i kiedy ją stosować</u>, – rozpoznaje hasła populistyczne (np. przy lekturze materiałów z internetu) i rozumie, w jaki sposób mogą one wpływać na postawy obywateli.	wpływem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz <u>wie, jak i kiedy je stosować</u>, – rozpoznaje hasła populistyczne (np. przy lekturze materiałów z internetu) i rozumie, w jaki sposób populistyczny model uprawiania polityki może wpływać na demokrację oraz życie społeczne.	poziomu aktywności obywatelskiej, i uzasadnia swoją opinię przez odniesienie do własnego doświadczenia lub doświadczenia innych osób ze swojego otoczenia, – wymienia metody walki z dezinformacją i <u>wie, jak je stosować</u>, – potrafi wskazać <u>trzy zasady</u>, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz <u>wie, jak i kiedy je stosować</u>, – wyjaśnia zjawisko populizmu i <u>ocenia jego wpływ na życie polityczne i społeczne w państwie demokratycznym</u>, – odnosząc się do <u>wybranego przykładu</u> współczesnego lub historycznego formułuje opinię na temat sposobu uprawiania polityki	do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej, i podejmuje takie działania w praktyce lub przedstawia przebieg takich przedsięwzięć, – formułuje opinię na temat skutków rozpowszechniania fałszywych informacji i ją uzasadnia, – wymienia i wyjaśnia metody walki z dezinformacją, <u>stosuje je w praktyce lub wie, jak i kiedy je stosować</u>, – wskazuje i omawia <u>trzy zasady</u>, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji (np. w internecie), oraz <u>wie, jak i kiedy je stosować</u>, – wyjaśnia zjawisko populizmu i <u>ocenia jego wpływ na życie publiczne i społeczne w państwie demokratycznym</u>;	– ocenia skuteczność działań rzecz aktywizacji obywatelskiej, które mają przyczyniać się do podniesienia poziomu aktywności obywatelskiej, i podejmuje takie działania w praktyce lub przedstawia przebieg takich przedsięwzięć, a także dokonuje analizy ich rezultatów i wyciąga wnioski z takiej ewaluacji, – formułuje opinię na temat skutków rozpowszechniania fałszywych informacji i w uzasadnieniu odnosi się do <u>wpływu fake newsów i manipulacji medialnych na funkcjonowanie społeczeństwa i państwa</u>, – analizuje metody walki z dezinformacją, <u>stosuje je w praktyce lub wie, jak i kiedy je stosować</u>, – ocenia, czy walka z dezinformacją		
--	--	--	--	---	--	---	--	--	--

					przez populistów.	formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję na ten temat na forum klasy, –odwołując się do <u>dwóch wybranych przykładów</u> współczesnych lub historycznych, formułuje opinię na temat sposobu uprawiania polityki przez populistów i ocenia skutki ich działań.	może zagrażać wolności słowa i niezależności mediów, – omawia i stosuje w praktyce cztery zasady, których należy przestrzegać, aby ustrzec się przed wpływem fałszywych informacji, – wyjaśnia zjawisko populizmu i ocenia jego wpływ na życie publiczne i społeczne w demokratycznym państwie prawa – formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję na ten temat na forum klasy, przedstawiając argumenty i kontrargumenty, –odwołując się do <u>trzech wybranych przykładów</u> współczesnych lub historycznych, formułuje opinię o sposobie uprawiania polityki przez populistów i ocenia skutki ich działań.		
--	--	--	--	--	-------------------	---	--	--	--

TEMAT LEKCJI: Wybory demokratyczne Liczba godzin: 1									
4.5	Uczeń: (P) IV.5) wyjaśnia znaczenie wyborów w systemie demokratycznym; wskazuje główne zasady prawa wyborczego na przykładzie Polski i argumentuje na rzecz świadomego udziału w głosowaniu	funkcje wyborów zasady prawa wyborczego w Polsce czynne i bierne prawo wyborcze wybory większościowe i proporcjonalne świadomy udział w wyborach	– wyjaśnia cel wyborów w państwie demokratycznym, – ocenia, czy dane wybory można uznać za demokratyczne, i podaje <u>jeden argument za taką oceną</u> , – odnosząc się do przykładu Polski, wymienia podstawowe zasady prawa wyborczego; odróżnia czynne prawo wyborcze od prawa biernego, – ocenia skutki niskiej frekwencji w wyborach i podaje <u>dwa argumenty</u> na rzecz świadomego głosowania.	– formułuje opinię na temat celu wyborów w państwie demokratycznym i ją uzasadnia, – ocenia, kiedy wybory są demokratyczne, i podaje <u>dwa argumenty</u> , – odnosząc się do przykładu Polski, wymienia podstawowe zasady prawa wyborczego i je wyjaśnia; odróżnia czynne prawo wyborcze od prawa biernego, – ocenia skutki niskiej frekwencji w wyborach i podaje <u>trzy argumenty</u> na rzecz świadomego głosowania.	– ocenia, czy dane wybory są demokratyczne, i uzasadnia swoje zdanie, – wyjaśnia, jakie jest znaczenie wyborów w systemie demokratycznym, i wymienia <u>dwie przykładowe funkcje</u> głosowania, – omawia zasady prawa wyborczego w Polsce; odróżnia czynne prawo wyborcze od biernego i wymienia progi wiekowe dla kandydatów w poszczególnych elekcjach, – wyjaśnia, co decyduje o tym, że głosowanie jest świadome, i formułuje argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach.	– ocenia, czy dane wybory są demokratyczne, i uzasadnia swoje zdanie, – omawia <u>trzy przykładowe funkcje</u> wyborów w systemie demokratycznym, – omawia zasady prawa wyborczego w Polsce – porównuje czynne i bierne prawo wyborcze oraz wymienia progi wiekowe dla kandydatów w poszczególnych elekcjach, – rozważa możliwość obniżenia progu wiekowego dla czynnego prawa wyborczego w Polsce; formułuje opinię w tej sprawie i ją uzasadnia za pomocą <u>dwóch argumentów</u> , – na przykładzie Polski ocenia system większościowy i proporcjonalny;	– ocenia, czy dane wybory są demokratyczne, i uzasadnia swoje zdanie, – omawia <u>cztery przykładowe funkcje</u> wyborów w systemie demokratycznym, – analizuje zasady prawa wyborczego w Polsce, w tym te dotyczące czynnego i biernego prawa wyborczego, – wymienia progi wiekowe dla kandydatów w poszczególnych wyborach i ocenia możliwość ich obniżenia, – rozważa możliwość obniżenia progu wiekowego dla czynnego prawa wyborczego w Polsce; formułuje opinię w tej sprawie i ją uzasadnia <u>trzema argumentami</u> , a także odnosi się do kontrargumentów w dyskusji,	wyszukiwanie informacji w internecie praca w grupach projekt edukacyjny praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska, rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

						w uzasadnieniu odnosi się do zalet i wad każdego z tych systemów ®, – omawia argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach i wskazuje działania, które może podjąć, aby zachęcić innych do udziału w wyborach, – zbiera informacje (np. z internetu) dotyczące ostatnich wyborów i przeprowadza analizę ich wyników.	–na przykładzie Polski ocenia system większościowy i proporcjonalny; w uzasadnieniu odnosi się do zalet i wad każdego z tych systemów ®, – analizuje argumenty na rzecz świadomego głosowania w wyborach i ocenia skuteczność działań, które może podjąć, aby zachęcić innych zarówno do głosowania, jak i kandydowania w wyborach, – zbiera informacje (np. z internetu) dotyczące ostatnich wyborów i je analizuje, formułuje opinię na temat frekwencji i uzasadnia swoje zdanie.		
	(PR) Projekt badawczy Kryteria oceny projektu: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości	Temat: Frekwencja wyborcza w Polsce po 1989 r. – przyczyny absencji oraz zmiany poziomu udziału obywateli w wyborach	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania, – przeprowadza część działań.	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania, w tym współtworzy harmonogram, – przeprowadza	– w prosty sposób definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania, w tym współtworzy harmonogram i współdecyduje o podziale zadań, – realizuje cel	– definiuje problem i stawia pytania badawcze, – planuje działania (metoda SMART), dokonuje podziału zadań, współtworzy harmonogram, uczestniczy w działaniach	– definiuje problem, – stawia pytania badawcze, – planuje działania – (metoda SMART), dokonuje podziału zadań, tworzy harmonogram, organizuje działania promocyjne,	projekt badawczy	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska, pytania sprawdzające /

	włożonej pracy – skuteczności działania – współpracy w zespole – indywidualnego wkładu każdej osoby			działania, – realizujecel badawczy, – dokonujeewaluacji.	badawczy i przeprowadzazdecydowaną większość działań samodzielnie, – dokonujeewaluacji, – przeprowadza cztery etapy projektu badawczego.	promocyjnych, – realizujecel badawczy i przeprowadzadziałania, – podsumowujeprojekt i dokonujeewaluacji, – przeprowadzacztery etapy projektu badawczego, –prezentujeefekty swojej pracy.	– pozyskuje partnerów, – realizujecel badawczy i przeprowadza zaplanowane przez siebie działania, – podsumowujeprojekt i dokonujeewaluacji, – w pełni realizujecztery etapy projektu badawczego, – prezentujeefekty pracy swojej i zespołu na forum klasy.		samoocena
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------

ROZDZIAŁ V. Prawo i prawa człowieka

PYTANIE WIODĄCE: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia/treści	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:		
TEMAT LEKCJI: Prawo i jego znaczenie Liczba godzin: 1									

5.1	Uczeń: (P) IV.6) opisuje cechy dobrego prawa i na przykładzie wybranych problemów prawnych wyjaśnia znaczenie najważniejszych dla młodzieży i młodych dorosłych instytucji prawa cywilnego i rodzinnego oraz odnajduje informacje o nieodpłatnej pomocy prawnej	prawo rodzaje prawa cechy dobrego prawa główne instytucje prawa cywilnego i rodzinnego nieodpłatna pomoc prawna	– wyjaśnia <u>nadwóch przykładach</u> znaczenie prawa w życiu społecznym i odnosi się do doświadczeń młodzieży dotyczących działania przepisów w praktyce, – wyjaśnia znaczenie terminu <u>prawo</u>, – wymienia <u>trzy przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia <u>dwie przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – identyfikuje <u>trzy cechy</u> dobrego prawa i wyjaśnia w prosty sposób, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela i urzędnika ®, – odnosząc się do	– wyjaśnia w prosty sposób znaczenie prawa w życiu społecznym i odnosi się do doświadczeń młodzieży dotyczących działania przepisów w praktyce, – wyjaśnia znaczenie terminu <u>prawo</u>, – wymienia <u>trzy przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i w prosty sposób opisuje <u>cztery cechy</u> dobrego prawa, a także wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela i urzędnika ®, – wyjaśnia w prosty sposób znaczenie pojęć (instytucji	– wyjaśnia znaczenie prawa w życiu społecznym i jego wpływ na sytuację młodzieży, – wyjaśnia termin <u>prawo</u>, – omawia <u>trzy przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i opisuje <u>pięć cech</u> dobrego prawa, a także <u>wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli</u>, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywateli, urzędnika i przedsiębiorcy ®, – wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): <u>osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność</u>	– omawia znaczenie prawa w życiu społecznym i jego wpływ na sytuację młodzieży i młodych dorosłych, – omawia termin <u>prawo</u> i przedstawia <u>cztery przykłady</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i opisuje <u>sześć cech</u> dobrego prawa, a także <u>wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli</u>, – na podstawie materiału źródłowego z podręcznika wyjaśnia, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela, urzędnika i przedsiębiorcy; formułuje opinię na temat tego, która z wad prawa jest najgroźniejsza, i uzasadnia swoje zdanie ®,	– analizuje znaczenie prawa w życiu społecznym i <u>ocenia jego wpływ na sytuację młodzieży i młodych dorosłych</u>, – omawia termin <u>prawo</u> i wymienia oraz opisuje <u>pięć przykładów</u> klasyfikacji prawa ze względu na rodzaj regulowanych spraw, – wymienia i analizuje <u>siedem cech</u> dobrego prawa; <u>wyjaśnia, co sprawia, że system prawa jest przejrzysty dla obywateli</u>, – analizuje, jakie skutki wynikają z wad przyjętego prawa dla obywatela, urzędnika i przedsiębiorcy; formułuje opinię na temat tego, która z wad prawa jest najgroźniejsza, i uzasadnia swoje zdanie przynajmniej dwoma argumentami ®,	praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem źródłowym [k.r.o.; k.c.] wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
-----	--	--	---	--	---	--	---	--	--

		przykładów z życia społecznego, wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): osoba fizyczna, zdolność do czynności prawnych, małżeństwo, władza rodzicielska, – wymienia <u>po jednym przykładzie</u> działań, które może i których nie może podjąć młody człowiek (osoba fizyczna) przed ukończeniem 18 roku życia, a także <u>potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce</u>, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska, wymienia po dwa prawa i obowiązki, dziecka w rodzinie i <u>potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce</u>, – wymienia <u>po dwa przykłady</u> regulacji z zakresu prawa cywilnego i prawa rodzinnego, – przedstawia procedurę zawarcia	prawa): osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność do czynności prawnych, sprzedaż, władza rodzicielska, małżeństwo, – wymienia <u>po dwa przykłady</u> działań, które może i których nie może podjąć młody człowiek (osoba fizyczna) przed ukończeniem 18 roku życia, a także <u>potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce</u>, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska, wymienia po dwa prawa i obowiązki, dziecka w rodzinie i <u>potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce</u>, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; wymienia warunki zawarcia małżeństwa i potrzebne do tego dokumenty, – wyszukuje	prawna, zdolność do czynności prawnych, sprzedaż, własność, władza rodzicielska, małżeństwo – i właściwie używa ich w swoich wypowiedziach, – rozróżnia rodzaje zdolności prawnej, – wymienia <u>po dwa przykłady</u> działań, które może i których nie może podjąć osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia oraz między 13 a 18 rokiem życia, a także <u>potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce</u>, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu ona przysługuje; wymienia i omawia prawa oraz obowiązki dziecka w tym zakresie; <u>potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce</u>, – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; omawia warunki zawarcia	– wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność do czynności prawnych, sprzedaż, własność, władza rodzicielska, małżeństwo, alimenty – i właściwie używa ich w swoich wypowiedziach, – rozróżnia rodzaje zdolności prawnej i każdy z nich omawia, – wymienia <u>po trzy przykłady</u> działań, które może i których nie może podjąć osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia, a także <u>potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce</u>, – wyjaśnia, na czym polega władza rodzicielska i komu ona przysługuje; wymienia i omawia prawa i obowiązki dziecka w rodzinie – rozpoznaje dotyczące ich zapisy w <i>Kodeksie rodzinnym</i>	– wyjaśnia znaczenie pojęć (instytucji prawa): osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność do czynności prawnych, ubezwłasnowolnienie, sprzedaż, własność, władza rodzicielska, małżeństwo, alimenty – i właściwie używa ich w swoich wypowiedziach, – rozróżnia i omawia rodzaje zdolności prawnej i ubezwłasnowolnienie, – wymienia i omawia <u>po trzy przykłady</u> działań, które może i których nie może podjąć osoba fizyczna do ukończenia 13 roku życia i między 13 a 18 rokiem życia; <u>potrafi zastosować odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego</u> podczas rozważania przykładów i <u>stosuje swoją wiedzę z tego zakresu w praktyce</u>, – wyjaśnia, na czym		
--	--	--	---	--	---	--	--	--

			małżeństwa w świetle polskiego prawa; wymienia warunki zawarcia małżeństwa i potrzebne do tego dokumenty, – wyszukuje informacje (np. w internecie), gdzie można uzyskać nieodpłatną pomoc prawną i skorzystać z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jegogminie lub powiecie.	informacje (np. w internecie) na temat nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jegogminie i powiecie; w prosty sposób omawia procedurę uzyskania pomocy prawnej.	małżeństwa i wymienia potrzebne do tego dokumenty, – wyszukuje informacje (np. w internecie) na temat nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jegogminie i powiecie; omawia procedurę uzyskania pomocy prawnej i potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce.	<i>i opiekuńczym [k.r.o.] i potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce,</i> – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; omawia warunki zawarcia małżeństwa i wymienia potrzebne do tego dokumenty; potrafi posługiwać się odpowiednimi przepisami prawa w tym zakresie i wyszukuje informacje na ten temat we właściwych źródłach, – wyszukuje i omawia informacje (np. w internecie) na temat nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w jegogminie i powiecie; analizuje procedurę uzyskania pomocy prawnej i potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce.	polega władza rodzicielska i komu ona przysługuje; na podstawie tekstów źródłowych z podręcznika formułuje opinię na temat odpowiedzialności rodzicielskiej, popierając swoje zdanie trafnymi argumentami i odpowiadając na kontrargumenty w dyskusji ®, – omawia prawa i obowiązki dziecka w rodzinie – rozpoznaje i analizuje odpowiednie przepisy w <i>Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym [k.r.o.] i potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce,</i> – przedstawia procedurę zawarcia małżeństwa w świetle polskiego prawa; odróżnia prawo państwowe od prawa kanonicznego (kościelnego) ®; omawia warunki zawarcia małżeństwa		
--	--	--	--	--	---	---	--	--	--

							i wymienia niezbędne do tego dokumenty; rozważając przykłady z tego zakresu, posługuje się odpowiednimi przepisami <i>Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego</i> [k.r.o.], wyszukuje informacje i analizuje kazusy; ocenia sytuację prawną osób między 16 a 18 rokiem życia w kontekście możliwości zawarcia małżeństwa cywilnego, – wyszukuje (np. w internecie) i analizuje informacje, w tym akty prawne, dotyczące nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w gminie, powiecie i województwie; analizuje procedurę uzyskiwania pomocy prawnej i potrafi zastosować swoją wiedzę w praktyce.	
TEMAT LEKCJI: Prawa człowieka								
Liczba godzin: 1								

5.2	Uczeń: (P) IV.7) identyfikuje podstawowe prawa człowieka i obywatela, wyjaśnia ich znaczenie w relacji obywatel–państwo; analizuje informacje i formułuje opinię w wybranej kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka	podstawowe prawa człowieka cechy praw człowieka generacje praw człowieka	– w prosty sposób wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – identyfikuje <u>co najmniej dwie cechy</u> praw człowieka, – wymienia generacje praw człowieka i podaje <u>po trzy przykłady</u> praw należących do każdej z nich, –w tekście <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>dwie przykłady</u> praw i wolności człowieka oraz przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, –na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i w prosty sposób uzasadnia swoje zdanie.	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – wymienia <u>co najmniej trzy cechy</u> praw człowieka, – wymienia generacje praw człowieka i podaje <u>po cztery przykłady</u> praw należących do każdej z nich, –w tekście <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>trzy przykłady</u> praw i wolności człowieka, po czym przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) wyjaśnia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo; w uzasadnieniu podaje co najmniej jeden przykład znany z mediów lub z własnego otoczenia społecznego, –na podstawie materiału	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne, – wymienia <u>cztery cechy</u> praw człowieka i szczegółowo omawia przynajmniej dwie z nich, – wymienia generacje praw człowieka, w tym <u>dzieli prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz prawa drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne</u>; podaje <u>przykłady praw z każdej wymienionej kategorii i generacji</u>, –w tekście <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>cztery przykłady</u> praw i wolności człowieka, a także przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, – na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) wyjaśnia, w jaki	– wyjaśnia, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne; <u>uzasadnia swoją opinię za pomocą przynajmniej jednego argumentu</u>, – wymienia <u>cztery cechy</u> praw człowieka, w tym szczegółowo omawia przynajmniej trzy z nich, –wymienia i analizuje generacje praw człowieka, w tym <u>dzieli prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz prawa drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne</u>; podaje <u>przykłady praw z każdej wymienionej kategorii i generacji</u>, –w tekście <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>sześć przykładów</u> praw i wolności człowieka, po czym przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji, –na podstawie	– analizuje, czym są prawa człowieka i dlaczego są ważne; <u>uzasadnia swoją opinię za pomocą przynajmniej dwóch argumentów</u>, – wymienia i szczegółowo omawia <u>cztery cechy</u> praw człowieka, –wymienia i analizuje generacje praw człowieka, w tym <u>dzieli prawa pierwszej generacji na osobiste i polityczne oraz prawa drugiej generacji na ekonomiczne, socjalne i kulturalne</u>; podaje <u>przykłady praw z każdej wymienionej kategorii i generacji</u>, –w tekście <i>Konstytucji RP</i> identyfikuje <u>osiem przykładów</u> praw i wolności człowieka, po czym przyporządkowuje je do odpowiedniej generacji; –odróżnia prawa człowieka od wolności,	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
-----	--	---	--	---	--	---	--	--	--

				źródłowego (np. z podręcznika) formułuje opinię w kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie.	sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo; w uzasadnieniu podaje co najmniej jeden przykład znany z mediów lub z własnego otoczenia społecznego, –na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje kontrowersyjną sprawę dotyczącą praw człowieka, po czym formułuje na jej temat opinię i uzasadnia swoje zdanie za pomocą przynajmniej <u>jednego argumentu</u>.	materiału źródłowego (z podręcznika) ocenia, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo, i uzasadnia swoje zdanie <u>za pomocą co najmniej dwóch argumentów</u>, –na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje kontrowersyjną sprawę dotyczącą praw człowieka, po czym formułuje na jej temat opinię i uzasadnia swoje zdanie za pomocą przynajmniej <u>dwóch argumentów</u>.	–na podstawie materiału źródłowego (z podręcznika) oceni a, w jaki sposób prawa człowieka wpływają na relacje obywatel–państwo i uzasadnia swoje zdanie <u>za pomocą co najmniej trzech argumentów</u>, –na podstawie materiału źródłowego (np. z podręcznika) analizuje kontrowersyjną sprawę dotyczącą praw człowieka, po czym formułuje na jej temat opinię i uzasadnia swoje zdanie za pomocą przynajmniej <u>trzech argumentów</u>.			
TEMAT LEKCJI: Ochrona praw człowieka Liczba godzin: 1										
5.3	Uczeń: (P) IV.8) rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, potrafi zgłosić ich naruszenie oraz wykorzystać inne sposoby ochrony tych praw, w tym	przyczyny łamania praw i wolności człowieka formy łamania praw i wolności człowieka instytucje stojące na straży praw i wolności	– wymienia <u>trzy przyczyny</u> łamania praw i wolności człowieka oraz omawia jedną z nich, – rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, w tym przy każdym z nich	–wymienia <u>cztery przyczyny</u> łamania praw i wolności człowieka oraz omawia dwie z nich, –rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, w tym przy każdym z nich wskazuje formę	–wymienia <u>cztery przyczyny</u> łamania praw i wolności człowieka oraz <u>dzieli je na kategorie</u> (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), –omawia <u>co najmniej trzy przypadki</u> łamania praw	–wymienia <u>sześć przyczyn</u> łamania praw i wolności człowieka oraz <u>dzieli je na kategorie</u> (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), –analizuje <u>co najmniej cztery przypadki</u> łamania	–formułuje opinie na temat przyczyn konkretnych przypadków łamania praw i wolności człowieka oraz uzasadnia swoje zdanie, – wymienia i analizuje <u>osiem przyczyn</u> łamania	wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika studium przypadku	pytania metapoznawcze / samoocena rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena	

	przez kontakt z organami państwowymi i międzynarodowymi mi powołanymi w tym celu	człowieka procedury zgłaszania naruszeń praw i wolności człowieka mechanizmy ochrony praw i wolności człowieka	wskazuje formę naruszenia, – wymienia <u>trzy środki</u> ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich i wymienia <u>przynajmniej jedną sprawę</u>, którą RPO się zajmuje/zajmował, –na podstawie materiału źródłowego wskazuje konieczne elementy wniosku do Rzecznika Praw Obywatelskich i wie, jak może złożyć taki wniosek, –wyjaśnia w prosty sposób, na czym polega prawo do zaskarżenia, i wie, jak może złożyć odwołanie, – wskazuje funkcje Rzecznika Praw Dziecka i wie, w jaki sposób można się do niego	naruszenia i wyjaśnia, dlaczego do niego doszło, – wymienia <u>cztery środki</u> ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich i wymienia <u>przynajmniej dwie sprawy</u>, którymi RPO się zajmuje/zajmował, –na podstawie materiału źródłowego, z pomocą nauczyciela, sporządza wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich w wybranej sprawie i wie, jak może złożyć gotowe pismo, –wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i wie, jak może złożyć odwołanie, –wymienia funkcje	człowieka i obywatela, w tym każdorazowo wskazuje formę i przyczyny naruszenia oraz <u>ocenia, dlaczego do niego doszło</u>, –wymienia i omawia <u>cztery środki</u> ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wymienia <u>co najmniej trzy sprawy</u>, którymi RPO się zajmuje/zajmował, –na podstawie materiału źródłowego dotyczącego wybranej sprawy sporządza poprawnie wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich i wie, jak może złożyć gotowe pismo, –wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i wie,	praw człowieka i obywatela; w tym każdorazowo wskazuje formę i przyczyny naruszenia oraz <u>ocenia, dlaczego do niego doszło</u>, –wymienia i omawia <u>pięć środków</u> ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, – wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wymienia i omawia <u>co najmniej trzy sprawy</u>, którymi RPO się zajmuje/zajmował, – na podstawie materiału źródłowego dotyczącego wybranej sprawy sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) wniosek do Rzecznika Praw	praw i wolności człowieka oraz dzieli je na kategorie (polityczne, prawne, kulturowe, ekonomiczne), –analizując <u>najmniej cztery współczesne przypadki</u> łamania praw człowieka i obywatela w państwach niedemokratycznych i demokratycznych, w tym przedstawia <u>przyczyny i formy tych naruszeń</u>, –wymienia i omawia <u>sześć środków</u> ochrony praw i wolności człowieka oraz dzieli je na środki krajowe i międzynarodowe, –wyszukuje bieżące informacje (np. w internecie) na temat działalności Rzecznika Praw Obywatelskich, a także omawia <u>co najmniej cztery sprawy</u>, którymi RPO się zajmuje/zajmował, –na podstawie materiału	autorefleksja pytania podsumowujące	stopniem pytania sprawdzające / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem
--	--	---	---	--	--	--	---	---	--

			zwrócić wnioskiem o interwencję, – wymienia okoliczności, w jakich obywatel polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, i wyszukuje w internecie informacje na ten temat.	Rzecznika Praw Dziecka i wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić z wnioskiem o interwencję, a także wyszukuje dwa przykłady działań podejmowanych przez RPD; – wymienia okoliczności, w jakich obywatel polski może złożyć skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i wyszukuje w internecie informacje na ten temat.	jak może złożyć odwołanie, a także określa specyfikę wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, – wymienia funkcje Rzecznika Praw Dziecka; wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić z wnioskiem o interwencję; omawia a dwa przykłady problemów, którymi zajmuje się RPD, – przedstawia instrument ochrony wolności i praw, jakim jest skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, i wyjaśnia, kiedy i jak obywatel polski może złożyć taką skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która została uznana za zasadną, i przygotowuje krótką informację na jej temat.	Obywatelskich i wie, jak może złożyć gotowe pismo, – wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i omawia procedurę złożenia odwołania, a także porównuje odwołanie i wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, – wymienia funkcje Rzecznika Praw Dziecka i wie, w jaki sposób można się do niego zwrócić z wnioskiem o interwencję oraz jakie działania może on podjąć; omawia dwa przykłady problemów, którymi zajmuje się RPD, – przedstawia instrument ochrony wolności i praw, jakim jest skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wyjaśnia, kiedy i jak obywatel polski może złożyć taką skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat wybranej skargi do	źródłowego dotyczącego wybranej sprawy sporządza poprawnie (pod względem formalnym i merytorycznym) wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich, a także zna procedurę złożenia wniosku i ocenia skuteczność tego instrumentu ochrony praw jednostki, – wyjaśnia, na czym polega prawo do zaskarżenia, i omawia procedurę złożenia odwołania, a także porównuje odwołanie i wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy; na podstawie materiału źródłowego (wzoru pisma) wskazuje niezbędne elementy odwołania, – analizuje funkcje i możliwości działania Rzecznika Praw Dziecka, w tym jego uprawnienia oraz przykłady problemów rozwiązywanych przez		
--	--	--	--	---	---	--	--	--	--

						Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, która została uznana za zasadną, i dokonuje analizy tej sprawy.	ez RPD, –analizuje instrument ochrony praw i wolności, jakim jest skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w tym ocenia skuteczność tego środka; wymienia oraz omawia okoliczności, w których obywatel Polski może złożyć tego typu skargę, – wyszukuje w internecie informacje na temat co najmniej dwóch skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które zostały uznane za zasadne, i przygotowuje analizę wybranych spraw, –na podstawie materiału źródłowego (wzór pisma) sporządza skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w wybranej sprawie i ocenia skuteczność tego środka ochrony		
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

							praw i wolności®.		
TEMAT LEKCJI: Ochrona danych osobowych i dóbr osobistych (fakultatywny) Liczba godzin: 1									
5.4	Uczeń: (F) IV.5) wskazuje podstawowe sposoby ochrony własnych danych osobowych oraz wyjaśnia formy naruszania dóbr osobistych, szczególnie w Internecie; potrafi zgłosić naruszenie dóbr osobistych	dane osobowe dane wrażliwe oszustwa internetowe dobra osobiste RODO naruszenia danych osobowych i dóbr osobistych	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dane osobowe</i> i <i>dane wrażliwe</i> , a także wymienia <u>po dwa przykłady</u> danych każdego rodzaju, – wskazuje informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, w których podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane, – wie, co to jest RODO, i wymienia <u>po dwie zasady</u> bezpieczeństwa przetwarzania danych i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły <u>stosuje w praktyce</u> , – wymienia <u>dwa</u>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dane osobowe</i> i <i>dane wrażliwe</i> , a także wymienia <u>po trzy przykłady</u> danych każdego rodzaju, – wskazuje informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, w których podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane i wymienia sposoby zminimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, i wymienia <u>po trzy zasady</u> bezpieczeństwa przetwarzania danych i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły <u>stosuje w praktyce</u> ,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dane osobowe</i> i <i>dane wrażliwe</i> , a także wymienia <u>po cztery przykłady</u> danych każdego rodzaju, – wyjaśnia, jakie informacje pozwoliłyby go zidentyfikować, – wskazuje informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i rozpoznaje, przypadki, w których podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane oraz wymienia i stosuje w praktyce sposoby zminimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, i wymienia <u>po cztery zasady</u> bezpieczeństwa przetwarzania danych	– definiuje terminy: <i>dane osobowe</i> i <i>dane wrażliwe</i> , a także wymienia <u>po pięć przykładów</u> danych każdego rodzaju, – wyjaśnia, jakie informacje pozwoliłyby go zidentyfikować, – wymienia informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i analizuje, przypadki, w których podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane oraz wymienia i stosuje w praktyce sposoby minimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, i wymienia <u>po pięć zasad</u> bezpieczeństwa przetwarzania danych	– wyjaśnia, czym są dane osobowe i dane wrażliwe i jakie mają znaczenie dla jednostki, oraz podaje <u>po sześć przykładów</u> danych każdego rodzaju, – wyjaśnia, jakie informacje pozwoliłyby go zidentyfikować, – wymienia informacje, na podstawie których można kogoś zidentyfikować, np. w internecie, i analizuje, przypadki, w których podał dane wrażliwe na stronie internetowej lub w aplikacji – rozważa zagrożenia z tym związane oraz wymienia i stosuje w praktyce sposoby minimalizowania tych zagrożeń, – wie, co to jest RODO, a także przedstawia	wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika studium przypadku autorefleksja wypowiedź argumentacyjna pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena rutyny krytycznego myślenia / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem pytania sprawdzające / samoocena

			<u>najczęstsze</u> <u>oszustwa</u> <u>internetowe</u> związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – wymienia <u>trzy</u> <u>przykłady</u> dóbr osobistych i identyfikuje przypadki ich naruszenia, – wymienia <u>dwa</u> <u>sposoby</u> postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, – z pomocą nauczyciela przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku.	– wymienia <u>trzy</u> <u>najczęstsze</u> <u>oszustwa</u> <u>internetowe</u> związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – definiuje termin <u>dobra</u> <u>osobiste</u>, wymienia <u>cztery</u> <u>przykłady</u> takich dóbr oraz identyfikuje przypadki ich naruszenia, – wymienia <u>trzy</u> <u>sposoby</u> postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, – przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.	howywania danych i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły <u>stosuje w</u> <u>praktyce</u>, – omawia <u>trzy</u> <u>najczęstsze</u> <u>oszustwa</u> <u>internetowe</u> związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – definiuje termin <u>dobra</u> <u>osobiste</u>, wymienia <u>pięć</u> <u>przykładów</u> takich dóbr i wyjaśnia, na czym polegają przypadki ich naruszeń, – omawia <u>trzy</u> <u>sposoby</u> postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, – przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.	i udostępniania danych (np. w internecie) – wskazane reguły <u>stosuje w</u> <u>praktyce</u>, – omawia <u>cztery</u> <u>najczęstsze</u> <u>oszustwa</u> <u>internetowe</u> związane z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić, – <u>wyjaśnia, czym są</u> <u>dobra</u> <u>osobiste</u>, wymienia <u>sześć</u> <u>przykładów</u> takich dóbr i wyjaśnia, na czym polegają przypadki ich naruszeń, – przedstawia <u>cztery</u> <u>sposoby</u> postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, i ocenia skuteczność każdego z nich, – przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.	i omawia <u>po pięć</u> <u>zasad</u> <u>bezpieczeństwa</u> <u>przec</u> <u>howywania</u> <u>danych</u> <u>i</u> <u>udostępniania</u> <u>danych</u> (np. w internecie) – wskazane reguły <u>stosuje w</u> <u>praktyce</u>, – analizuje mechanizm <u>czterech</u> <u>najczęstszych</u> <u>oszustw</u> <u>internetowych</u> związanych z ochroną danych osobowych i wyjaśnia, jak się przed nimi bronić przed tymi zagrożeniami – <u>dzieli się</u> <u>wiedzą</u> <u>na</u> <u>ten</u> <u>temat</u> <u>z</u> <u>innymi</u> <u>uczniami</u>, np. na forum klasy, – <u>wyjaśnia, czym są</u> <u>dobra</u> <u>osobiste</u>, <u>podaje</u> <u>osiem</u> <u>przykładów</u> takich dóbr i wyjaśnia, na czym polegają przypadki ich naruszeń, – przedstawia <u>cztery</u> <u>sposoby</u> postępowania w sytuacjach, w których dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, i ocenia skuteczność każdego z nich,	
--	--	--	---	--	--	--	--	--

							– przygotowuje zgłoszenie dotyczące naruszenia dóbr osobistych w wybranym przypadku i wie, co zrobić z przygotowanym pismem.		
TEMAT LEKCJI: Formy zatrudnienia Liczba godzin: 2									
5.5	Uczeń: (P) IV.9) rozróżnia pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę), pracę wykonywaną na podstawie innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług (umowy cywilnoprawne), wolontariat, staż i praktyki, a także identyfikuje prawa i obowiązki osoby związanej takimi umowami oraz sposoby ochrony tych praw, w tym za pośrednictwem związków zawodowych	stosunek pracy (umowa o pracę) umowa o dzieło i umowa zlecenia (umowy cywilnoprawne) umowa o wolontariat staże i praktyki prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy sposoby ochrony praw pracowniczych związki zawodowe	– identyfikuje różne formy zatrudnienia i odróżnia zatrudnienie na umowę o pracę od innych form, – wymienia cele i <u>po dwie cechy</u> charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i <u>co najmniej czterech najważniejszych elementów</u> , – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) odróżnia prawa od	– wymienia różne formy zatrudnienia i odróżnia zatrudnienie na umowę o pracę od innych form, – wymienia cele i <u>po trzy cechy</u> charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i <u>co najmniej pięć najważniejszych elementów</u> , – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) odróżnia prawa od	– wymienia różne formy zatrudnienia i porównuje umowę o pracę z umową o dzieło i umową zlecenia, – wymienia cele i omawia <u>po trzy cechy</u> charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, a także podaje przykłady umów każdego rodzaju, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wymienia rodzaje umów o pracę i omawia <u>sześć ich najważniejszych elementów</u> , – na podstawie materiałów źródłowych	– wyjaśnia, po co nam praca, i omawia różne formy zatrudnienia, w tym porównuje umowę o pracę z umową o dzieło, umową zlecenia i umową dotyczącą wolontariatu, – omawia cele i wskazuje <u>po trzy cechy</u> charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, a także podaje przykłady umów każdego rodzaju, – omawia rodzaje umów o pracę i <u>analizuje sześć ich najważniejszych elementów</u> , – odnosząc się do opisu przypadku, wypełnia poprawnie	– wyjaśnia, po co nam praca, i omawia różne formy zatrudnienia, w tym porównuje umowę o pracę z umową o dzieło, umową zlecenia i umową dotyczącą wolontariatu, stażu lub praktyki, – <u>analizuje cele</u> i wskazuje <u>po trzy cechy</u> charakterystyczne umowy zlecenia i umowy o dzieło, a także podaje przykłady umów każdego rodzaju, – porównuje rodzaje umów o pracę i <u>analizuje sześć ich najważniejszych elementów</u> , – odnosząc się do opisu przypadku,	praca z tekstem podręcznika praca z tekstem źródłowym (k.p.) praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) studium przypadku wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

			obowiązków pracownika oraz identyfikuje <u>po dwa przykłady</u> tych praw i obowiązków, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika; aktów prawnych; przykładowych umów) identyfikuje <u>po jednym przykładzie</u> praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – rozumie termin <i>mobbing</i> i na podstawie <i>Kodeksu pracy</i> podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył <i>mobbingu</i> w miejscu pracy ®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) wskazują <u>po trzy przykłady</u> praw	obowiązków pracownika oraz identyfikuje <u>po trzy przykłady</u> tych praw i obowiązków, – wymienia swoje prawa dotyczące rozwiązania umowy o pracę, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika, aktów prawnych czy przykładowych umów) identyfikuje <u>po dwa przykłady</u> praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie terminu <i>mobbing</i> i na podstawie <i>Kodeksu pracy</i> podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył <i>mobbingu</i> w miejscu pracy ®, – na podstawie	(np. z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz omawia <u>po cztery przykłady</u> tych praw i obowiązków, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika, aktów prawnych, przykładowych umów) wymienia <u>po trzy przykłady</u> praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie terminu <i>mobbing</i> i na podstawie <i>Kodeksu pracy</i> podaje uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył <i>mobbingu</i> w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie ®, – na podstawie	formularz <u>jednej z omawianych na zajęciach umów</u>, np. umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz omawia <u>po pięć przykładów</u> tych praw i obowiązków, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika, aktów prawnych, przykładowych umów) omawia <u>po trzy przykłady</u> praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie terminu <i>mobbing</i> i na podstawie	wypełnia poprawnie formularz <u>dwóch z omawianych na zajęciach umów</u>, np. umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) odróżnia prawa od obowiązków pracownika oraz omawia <u>po sześć przykładów</u> tych praw i obowiązków, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika, aktów prawnych, przykładowych umów) analizuje <u>po trzy przykłady</u> praw i obowiązków osób związanych umową zlecenia, umową o dzieło (umowami cywilnoprawnymi) oraz umowami dotyczącymi wolontariatu, stażu i praktyki, – wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>mobbing</i>	
--	--	--	--	--	--	---	--	--

			i obowiązków pracodawcy®, – wyszukuje informacji (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące <u>co najmniej dwóch sposobów</u> rozwiązania umowy o pracę®, a także wskazuje prawa pracownika dotyczące okresów wypowiedzenia, – wymienia <u>co najmniej dwa sposoby</u> obrony praw pracowniczych oraz identyfikuje rolę związków zawodowych w tym zakresie, – wyjaśnia, czym są staż i praktyka i jaka jest ich rola w procesie nabywania umiejętności zawodowych.	materiałów źródłowych (np. z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) wskazując <u>po cztery przykłady</u> praw i obowiązków pracodawcy®, – wymienia <u>co najmniej trzy sposoby</u> rozwiązania umowy o pracę® i wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – wymienia <u>co najmniej trzy sposoby</u> obrony praw pracowniczych oraz omawia rolę związków zawodowych w tym zakresie, – wyjaśnia, czym są staż i praktyka i jaka jest ich rola w procesie nabywania umiejętności zawodowych, oraz wymienia <u>po jednej korzyści</u> wynikającej z tych form.	materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) krótko omawia <u>po pięć przykładów</u> praw i obowiązków pracodawcy, – wymienia <u>co najmniej cztery sposoby</u> rozwiązania umowy o pracę® i wyszukuje informacje (np. w podręczniku lub internecie) dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – omawia <u>co najmniej trzy sposoby</u> obrony praw pracowniczych, w tym rolę związków zawodowych w tym zakresie, – odróżnia staż od praktyki i przedstawia ich rolę w procesie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia <u>po trzy warunki</u> odbywania stażu i	<i>Kodeksu pracy</i> omawia uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) omawia <u>po sześć przykładów</u> praw i obowiązków pracodawcy, – wymienia <u>pięć sposobów</u> rozwiązania umowy o pracę i na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku lub internecie) <u>analizuje informacje</u> dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – omawia <u>co najmniej trzy sposoby</u> obrony praw pracowniczych,	i na podstawie <i>Kodeksu pracy</i> <u>analizuje</u> uprawnienia, jakie przysługują pracownikowi, który doświadczył mobbingu w miejscu pracy, oraz obowiązki pracodawcy w tym zakresie®, – na podstawie materiałów źródłowych (np. tekstów z podręcznika lub <i>Kodeksu pracy</i>) <u>analizuje po sześć przykładów</u> obowiązków i praw pracodawcy, – omawia <u>pięć sposobów</u> rozwiązania umowy o pracę® i na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku lub internecie) <u>analizuje informacje</u> dotyczące praw pracownika w zakresie wypowiedzenia, – <u>analizuje co najmniej cztery sposoby</u> obrony przed	
--	--	--	--	--	--	---	---	--

					praktyki oraz <u>po dwie korzyści</u> wynikające z tych form.	w tym rolę związków zawodowych w tym zakresie, –odróżnia staż od praktyki i przedstawia ich rolę w procesie nabywania umiejętności zawodowych oraz wymienia <u>po cztery warunki</u> odbywania stażu i praktyki oraz <u>po trzy</u> korzyści wynikające z tych form.	łamaniem praw pracowniczych, w tym rolę i zadania związków zawodowych w tym zakresie, –porównuje staż i praktyki, w tym ich znaczenie w procesie nabywania umiejętności zawodowych, oraz wymienia <u>po pięć warunków</u> odbywania stażu i praktyki oraz <u>po trzy</u> korzyści wynikające z tych form.		
--	--	--	--	--	---	---	--	--	--

ROZDZIAŁ VI. Organy władzy w RP

PYTANIE WIODĄCE: Jak działa państwo?

Numer lekcji	Wymagania szczegółowe z podstawy programowej	Zagadnienia/trześci	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający)	podstawowe (dostateczny)	rozszerzające (dobry)	dopelniające (bardzo dobry)	wykraczające (celujący)		
	P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie		UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:	UCZEŃ:		

TEMAT LEKCJI: Sejm i Senat Liczba godzin: 1									
6.1	Uczeń: (P) V.2) opisuje najważniejsze kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; analizuje porządek dzienny wybranego posiedzenia Sejmu i Senatu; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzystcie ze swojego okręgu i jego aktywności politycznej	struktura władzy ustawodawczej kompetencje (funkcje) Sejmu i Senatu rola Senatu organy Sejmu i Senatu Zgromadzenie Narodowe prace Sejmu informacja publiczna komisje stałe, nadzwyczajne i śledcze działalność posłów	–rozumie strukturę władzy ustawodawczej w Polsce i wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, –w <i>Konstytucji RP</i> wyszukuje <u>po trzy przykłady kompetencji</u> Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), –rozumie, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia <u>jeden przykład</u> wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat bieżącej działalności Sejmu i aktywności politycznej wybranego o posła –poda je <u>po</u>	– wymienia organy, które tworzą Polskę władzę ustawodawczą, i wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, –w <i>Konstytucji RP</i> wyszukuje <u>po cztery przykłady kompetencji</u> Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), –rozumie, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia <u>dwa przykłady</u> wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i opisuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, –w <i>Konstytucji RP</i> wyszukuje <u>po cztery przykłady kompetencji</u> Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), a także omawia <u>po dwa wybrane uprawnienia</u> , –na <u>dwa przykłady</u> analizuje organizację pracy Sejmu i Senatu®, –wyjaśnia, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia <u>trzy przykłady</u> wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej –	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i analizuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, a także wskazuje argumenty za funkcjonowaniem wyższej izby parlamentu, –w <i>Konstytucji RP</i> wyszukuje <u>po pięć przykładów kompetencji</u> Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), a także omawia <u>po trzy wybrane uprawnienia</u> , –na <u>dwa przykłady</u> analizuje organizację pracy Sejmu i Senatu oraz posłów i senatorów, wykorzystując materiały internetowe®, – odróżnia Sejm i Senat od	– wyjaśnia, na czym polega dwuizbowość, i analizuje strukturę władzy ustawodawczej w Polsce, a także wskazuje argumenty za funkcjonowaniem wyższej izby parlamentu i przeciwnie, –w <i>Konstytucji RP</i> wyszukuje <u>po sześć przykładów kompetencji</u> Sejmu i Senatu oraz określa, jakie funkcje pozwalają one realizować (ustawodawczą, kontrolną czy kreacyjną), a także omawia <u>po cztery wybrane uprawnienia</u> , –odróżnia Sejm i Senat od Zgromadzenia Narodowego; analizuje <u>dwie kompetencje</u> Zgromadzenia Narodowego®, –na <u>przykładach</u> porównuje strukturę, organizację pracy	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

			<u>jednym przykładzie</u> działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	bieżącej działalności Sejmu i aktywności politycznej (pracy) wybranego posła – podaje <u>po dwa przykłady</u> działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i wskazuje przykłady omawianych spraw i przeprowadzonych głosowań (w tym przedstawia ich wyniki), – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu i Senatu), wyszukuje i analizuje informacje na temat aktywności politycznej wybranego posła – podaje <u>po trzy przykłady</u> działalności i aktywności poselskiej.	Zgromadzenia Narodowego, podaje różnice między tymi organami®, – wyjaśnia, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia <u>cztery przykłady</u> wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i omawia poruszone w jego trakcie sprawy oraz przeprowadzone głosowania i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu i Senatu), wyszukuje i analizuje informacje na temat aktywności politycznej wybranego posła; podaje <u>cztery</u>	Sejmu i Senatu oraz analizuje organizację pracy posłów i posłanek; wykorzystuje materiały internetowe®, – wyjaśnia, na czym polega prawo obywateli do informacji publicznej, oraz wymienia <u>pięć przykładów</u> wykorzystania tego prawa w odniesieniu do władzy ustawodawczej – potrafi zastosować tę wiedzę w praktyce, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu), wyszukuje informacje na temat porządku dziennego posiedzenia Sejmu i analizuje poruszone w jego trakcie sprawy oraz przeprowadzone głosowania i ich wyniki, – wykorzystując źródła internetowe (strony Sejmu i Senatu), wyszukuje i porównuje informacje na temat aktywności		
--	--	--	---	---	--	--	---	--	--

						przykłady działalności sejmowej i aktywności poselskiej.	politycznej grupy posłów ze swojego okręgu wyborczego; ocenia, czy ich praca jest zgodna z oczekiwaniami wyborców (ucznia), – wykorzystując stronę internetową Sejmu, analizuje prace wybranej komisji bieżącej kadencji – uwzględnia skład osobowy komisji, omawiane przez nią sprawy i ich znaczenie w kontekście sytuacji uczniów jako obywateli®.		
TEMAT LEKCJI: Proces legislacyjny Liczba godzin: 1									
6.2	Uczeń: (P) V.1) na przykładzie wybranej ustawy przedstawia przebieg procesu legislacyjnego w Polsce; wyjaśnia możliwe	inicjatywa ustawodawcza przebieg procesu stanowienia prawa w Polsce (etapy procesu ustawodawczego) wpływ obywateli na proces stanowienia	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i wymienia <u>cztery jego elementy/etapy</u> . – korzystając	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i wymienia <u>pięć jego elementów/etapów</u> . – korzystając	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i wymienia <u>wszystkie jego elementy/etapy</u> . – korzystając	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą śledzi przebieg procesu ustawodawczego i omawia <u>wszystkie jego elementy/etapy</u> . – korzystając	– korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, na przykładzie prac nad uchwaloną ustawą analizuje przebieg procesu ustawodawczego i tworzy schemat przedstawiający ścieżkę legislacyjną, uwzględniając	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) praca z tekstem podręcznika wyszukiwanie informacji w internecie	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego

konwencjonalne i niekonwencjonalne formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa oraz w miarę możliwości z nich korzysta	prawa	z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, – wyszukuje <u>przykład</u> „projektu obywatelskiego” ustawy i wymienia inną formę zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa.	z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w <i>Dzienniku Ustaw RP</i>, – wyszukuje <u>dwa przykłady</u> projektów ustaw, które są „projektami obywatelskimi”, i wymienia <u>dwie inne formy</u> zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa, – identyfikuje terminy: <i>konsultacje projektów ustaw</i> oraz <i>referendum</i>; wskazuje ich wady i zalety (<u>po jednej</u>).	–korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w <i>Dzienniku Ustaw RP</i>, kto i kiedy zgłosił poprawki i czy zostały one przyjęte, – na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) wskazuje, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, oraz wyszukuje <u>dwa przykłady</u> „obywatelskich projektów” ustaw, – wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, obywatelska presja; wskazuje ich wady i zalety (<u>po jednej</u>).	z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w <i>Dzienniku Ustaw RP</i>, kto i kiedy zgłosił poprawki i czy zostały one przyjęte; ponadto ocenia przebieg procesu legislacyjnego w tym konkretnym przypadku, –na podstawie materiałów źródłowych (np. z podręcznika) omawia, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy, i wskazuje, które elementy procedury obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej sprawiają, że jest ona trudna do realizacji,	<u>wszystkie jej elementy/etapy</u>, –korzystając z oficjalnej strony internetowej Sejmu, wyszukuje informacje na temat ustawy uchwalonej w obecnej kadencji Sejmu lub w kadencji poprzedniej – wskazuje, kto był jej pomysłodawcą, jak długo trwał proces legislacyjny od wpłynięcia projektu do ogłoszenia ustawy w <i>Dzienniku Ustaw RP</i>, kto i kiedy zgłosił poprawki i czy zostały one przyjęte, jakie było stanowisko Rady Ministrów wobec ustawy, a jakie– stanowisko Prezydenta RP; ponadto ocenia przebieg procesu legislacyjnego w tym konkretnym przypadku, –przedstawia, w jaki sposób obywatele mogą złożyć projekt ustawy –wskazuje, które elementy obywatelskiej procedury inicjatywy ustawodawczej sprawiają, że jest ona trudna do realizacji, i uzasadnia swój	wypowiedź argumentacyjna działanie obywatelskie praca w grupach pytania podsumowujące	myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
---	-------	--	--	---	---	---	---	--

						–wyszukuje <u>dwie przykłady</u> „obywatelskich projektów” ustaw, –wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, presja obywatelska na ustawodawcę, protesty i demonstracje – wskazuje po jednej wadzie i zalecie tych form uczestnictwa obywateli w procesie legislacyjnym.	wybór, – wyszukuje i omawia <u>trzy przykłady</u> „obywatelskich projektów” ustaw, a także omawia <u>trzy inne formy</u> zaangażowania obywateli w proces stanowienia prawa – w miarę możliwości stosuje swoją wiedzę w praktyce, – rozważa, z jakich powodów wiele projektów ustaw trafia do tzw. zamrażarki sejmowej, i uzasadnia swoje zdanie na ten temat®, –wyjaśnia, na czym polegają: konsultacje projektów ustaw, referendum, presja obywatelska na ustawodawcę, protesty i demonstracje – wskazuje po dwie wady i zalety tych form uczestnictwa obywateli w procesie legislacyjnym.		
	(DZO) Udział w symulacji obrad organów władz publicznych lub organizacji międzynarodowej	Przeprowadźcie w klasie symulację procesu legislacyjnego.	–z pomocą nauczyciela określa cel symulacji, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał	– w prosty sposób określa cel symulacji, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot	– określa cel symulacji, – wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot symulacji, po czym	– określa cel symulacji i go uzasadnia, –wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot	– określa cele symulacji i je uzasadnia, –wybiera organ, którego prace będzie odtwarzał, i przedmiot symulacji, po czym	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N,

	Kryteria oceny DZO: – adekwatności działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania		– odgrywa przypisaną rolę lub w inny sposób bierze udział w symulacji.	symulacji, – bierze udział w planowaniu symulacji, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie.	uzasadnia wybór, – planuje symulację i przygotowuje się merytorycznie do udziału w tym przedsięwzięciu: zapoznaje się z działalnością i zasadami funkcjonowania danego organu, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie, – dokonuje samooceny.	symulacji, po czym uzasadnia wybór – planuje symulację i przygotowuje się merytorycznie do udziału w tym przedsięwzięciu: zapoznaje się z działalnością i zasadami funkcjonowania danego organu oraz zbiera informacje na temat przedmiotu, którego dotyczyć będzie symulowany proces legislacyjny, – odgrywa przypisane role, – realizuje plan symulacji, – dokonuje ewaluacji i samooceny, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie.	uzasadnia wybór, – planuje symulację i przygotowuje się merytorycznie do udziału w tym przedsięwzięciu: zapoznaje się z działalnością i zasadami funkcjonowania danego organu oraz zbiera informacje na temat przedmiotu, którego dotyczyć będzie symulowany proces legislacyjny, – przygotowuje scenariusz symulacji, – odgrywa przypisane role, – realizuje plan symulacji, – dokonuje ewaluacji i samooceny, – prowadzi portfolio dokumentujące działanie.		ocena koleżeńska, pytania sprawdzające / samoocena, IZ od N portfolio obywatelskie
TEMAT LEKCJI: Prezydent RP Liczba godzin: 1									

6.3	Uczeń: (P) V.3) opisuje najważniejsze kompetencje i pozycję ustrojową Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz analizuje wybrane działania przez niego podejmowane, a także formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji	kompetencje Prezydenta RP funkcje głowy państwa prerogatywy Prezydenta RP pozycja ustrojowa Prezydenta RP	– identyfikuje <u>cztery prerogatywy</u> Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – wymienia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze) ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: wet prezydenckich, wizyt zagranicznych, działań Biura Bezpieczeństwa Narodowego – podaje <u>po jednym przykładzie każdej z wymienionych aktywności głowy państwa</u>, – formułuje opinię na temat prawa łaski i w prosty sposób ją uzasadnia.	– identyfikuje <u>sześć prerogatyw</u> Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze) ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat: wet prezydenckich, wizyt zagranicznych, działań Biura Bezpieczeństwa Narodowego – podaje <u>po dwa przykłady każdej z wymienionych aktywności głowy państwa</u>, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa Prezydent RP w zakresie bezpieczeństwa państwa,	– wymienia <u>osiem prerogatyw</u> Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat wetprezydenckich i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego – <u>analizuje dwa przykłady aktywności głowy państwa w procesie legislacyjnym i podaje uzasadnienie odmowy podpisania ustawy lub</u>	– wymienia <u>dziesięć prerogatyw</u> Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i analizuje zasady wyborów prezydenckich, w tym wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat wet prezydenckich i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; formułuje opinię na temat dwóch aktywności głowy państwa w procesie legislacyjnym oraz porównuje	– <u>analizuje osiem prerogatyw</u> Prezydenta RP i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii (dotyczących władzy ustawodawczej, wykonawczej czy sądowniczej albo funkcji kreacyjnej lub funkcji głowy państwa), – omawia warunki, jakie należy spełnić, aby zostać Prezydentem RP (bierne prawo wyborcze), i analizuje zasady wyborów prezydenckich, w tym wyjaśnia, kiedy odbywa się druga tura wyborów prezydenckich ®, – wyszukuje na oficjalnej stronie Prezydenta RP bieżące informacje na temat wet prezydenckich i wniosków do Trybunału Konstytucyjnego; formułuje opinię na temat dwóch aktywności głowy państwa w procesie legislacyjnym oraz porównuje	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
-----	--	---	---	--	---	---	---	---	---

				i wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (jakie wydarzenie poskutkowało zwołaniem posiedzenia Biura Bezpieczeństwa Narodowego i kto uczestniczył w obradach), – formułuje opinię na temat prawa łaski i ją uzasadnia dwoma argumentami.	skierowania jej do TK, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa Prezydent RP w zakresie bezpieczeństwa państwa, i wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (jakie wydarzenie poskutkowało zwołaniem posiedzenia Biura Bezpieczeństwa Narodowego i kto uczestniczył w obradach), – formułuje opinię na temat prawa łaski, a także podaje po dwa argumenty za utrzymaniem tego prawa i przeciw niemu – zajmuje stanowisko w klasowej dyskusji na ten temat i je uzasadnia.	uzasadnienia dotyczące odmowy podpisania ustawy i skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego; analizuje pojawiające się w mediach argumenty za zakwestionowanymi ustawami i przeciw nim, – analizuje kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (cel posiedzenia i uczestnicy) oraz prezydenckiej polityki zagranicznej (np. miejsca i cele spotkań między-państwowych), – formułuje opinię na temat prawa łaski, a także podaje po dwa argumenty za utrzymaniem tego prawa i przeciw niemu – zajmuje stanowisko w klasowej dyskusji	podpisania ustawy i skierowania jej do Trybunału Konstytucyjnego; analizuje pojawiające się w mediach argumenty za zakwestionowanymi ustawami i przeciw nim, – formułuje opinię na temat pozycji ustrojowej Prezydenta RP i ją uzasadnia, – analizuje kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa państwa i polityki zagranicznej; wyszukuje informacje na temat posiedzeń Biura Bezpieczeństwa Narodowego (cel posiedzenia i uczestnicy) oraz prezydenckiej polityki zagranicznej (np. miejsca i cele spotkań międzypaństwowych); formułuje ocenę aktywności Prezydenta RP w obu dziedzinach, – formułuje opinię na temat prawa łaski, a także podaje po dwa argumenty za utrzymaniem tego		
--	--	--	--	--	---	---	---	--	--

						na ten temat i je uzasadnia.	prawa i przeciw niemu – zajmuje stanowisko w klasowej dyskusji na ten temat i je uzasadnia, a także odnosi się do kontrargumentów innych dyskutantów.		
TEMAT LEKCJI: Rada Ministrów Liczba godzin: 1									
6.4	Uczeń: (P) V.4) opisuje kompetencje Rady Ministrów oraz rolę służby cywilnej; analizuje bieżące działania wybranego ministerstwa oraz formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji	kompetencje Rady Ministrów ministrowie i ministerstwa odpowiedzialność polityczna, odpowiedzialność konstytucyjna wojewoda administracja zespolona i niezespolona służba cywilna	– identyfikuje kompetencje Rady Ministrów i podaje <u>trzy przykłady</u> tych uprawnień, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>dwie kluczowe programy lub projekty</u> realizowane przez wybrane ministerstwa oraz wskazuje ich cele, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>trzy najbardziej rozpoznawane osoby w rządzie</u> ,	– wymienia <u>cztery przykłady</u> kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe programy lub projekty</u> realizowane przez wybrane ministerstwa oraz wskazuje ich cele, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>cztery najbardziej rozpoznawane osoby</u> w rządzie, uzasadniając swój	– wymienia <u>pięć przykładów</u> kompetencji Rady Ministrów i opisuje trzy spośród tych uprawnień, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe programy lub projekty</u> realizowane przez wybrane ministerstwa oraz przedstawia ich cele i efekty, a także formułuje opinię, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>pięć</u>	– opisuje <u>sześć przykładów</u> kompetencji Rady Ministrów, – wykorzystując oficjalne strony internetowe ministerstw oraz Rady Ministrów, ustala, jakimi sprawami zajmują się poszczególni ministrowie; wymienia <u>trzy kluczowe programy lub projekty</u> realizowane przez wybrane ministerstwo i dokonuje ich analizy – przedstawia ich cele, rezultaty oraz wpływ na życie obywateli oraz formułuje opinię, – wyszukuje informacje na temat obecnego składu	– analizuje <u>siedem przykładów kompetencji</u> Rady Ministrów, – wykorzystując zasoby internetowe (oficjalne strony Rady Ministrów i poszczególnych ministerstw), zapoznaje się informacjami na temat pracy wybranego ministra (np. o programach i projektach realizowanych przez niego ministerstwo) i formułuje opinię na temat jego działalności; analizuje kluczowy program lub projekt wybranego ministerstwa – ocenia efekty i sposób realizacji tego przedsięwzięcia z uwzględnieniem wydatkowania funduszy z budżetu	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			–wie, co to jest korpus służby cywilnej, i podaje <u>trzy przykłady</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład tego korpusu, –wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i podaje <u>dwie</u> <u>inne instytucje</u> należące do terenowej administracji rządowej®.	wyбір, –wie, co to jest korpus służby cywilnej, i podaje <u>cztery przykłady</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład tego korpusu, –wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie, i podaje <u>trzy</u> <u>inne instytucje</u> należące do terenowej administracji rządowej®.	<u>najbardziej rozpoznawalnych</u> <u>osób</u> w rządzie, uzasadniając swój wybór, – wyszukuje w <i>Konstytucji RP</i> zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych ministrów i wymienia a konsekwencje egzekwowane w jej ramach®, – wymienia <u>pięć</u> <u>przykładów</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej, i wyjaśnia, jaką rolę odgrywa służba cywilna w funkcjonowaniu państwa ®, –wskazuje organ, który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie; wyszukuje <u>dwie</u> <u>instytucje</u>, które mu podlegają, oraz <u>dwie</u> instytucje należące do rządowej administracji niezespolonej®.	Rady Ministrów i wymienia <u>co najmniej sześć</u> <u>najbardziej rozpoznawanych</u> <u>osób</u> w rządzie, uzasadniając swój wybór, –na podstawie <u>materiałów źródłowych</u> (<i>Konstytucja RP, tekst z podręcznika</i>) analizuje proces powołania Rady Ministrów w Polsce ®, – wyszukuje w <i>Konstytucji RP</i> zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych ministrów – określa, jakiego rodzaju jest to odpowiedzialność w poszczególnych sytuacjach, i wymienia konsekwencje egzekwowane w jej ramach®, – wymienia <u>pięć</u> <u>przykładów</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej, i wyjaśnia, jaką rolę odgrywa	(m.in. na podstawie <u>dwóch opinii ekspertów</u>) i poddaje swoją opinię pod dyskusję, –wyszukuje informacje na temat obecnego składu Rady Ministrów i wymienia <u>osiem najbardziej rozpoznawanych</u> <u>osób</u> w rządzie, uzasadniając swój wybór – przedstawia swoją opinię na temat aktualnego składu RM i dyskutuje o tym na forum klasy, –na podstawie <u>materiałów źródłowych</u> (<i>Konstytucja RP, tekst z podręcznika</i>) tworzy schemat procesu powoływania Rady Ministrów w Polsce; ocenia rolę Prezydenta RP i Sejmu w procedurze trzech kroków i uzasadnia swoje stanowisko w tej sprawie ®, –wyszukuje w <i>Konstytucji RP</i> zapisy dotyczące odpowiedzialności Rady Ministrów i poszczególnych		
--	--	--	---	---	--	--	---	--	--

						służbacywilna w funkcjonowaniu państwa, –wskazuje organ,który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie; wyszukuje <u>trzy instytucje</u>, które mupodlegają, oraz trzy instytucje należące do rządowej administracji niezespalonej®.	ministrów – określa, jakiego rodzaju jest to odpowiedzialność w poszczególnych sytuacjach, i wymienia konsekwencje egzekwowane w jej ramach; <u>porównuje odpowiedzialność indywidualną i solidarną®</u>, – wymienia <u>pięć przykładów</u> instytucji, których pracownicy wchodzi w skład korpusu służby cywilnej, i analizuje, rolę, jaką służba cywilna odgrywa w funkcjonowaniu państwa, –wskazuje organ,który jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie; wyszukuje <u>cztery instytucje</u>, które mu podlegają,oraz cztery instytucje należące do rządowej administracjiniezespalonej®.		
TEMAT LEKCJI: Władza sądownicza Liczba godzin: 2									

6.5	Uczeń: (P) V.5) opisuje strukturę władzy sądowej (Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojaskowe, Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu) i wyjaśnia jej funkcje oraz znaczenie dla obywatela	struktura władzy sądowej sądy powszechne sądy wojaskowe sądy administracyjne rodzaje sądów powszechnych (rejonowe, okręgowe, apelacyjne) apelacja dwuinstancyjność rodzaje sądów administracyjnych – NSA, WSA Sąd Najwyższy niezawisłość sędziów niezależność sądów Trybunał Konstytucyjny, skarga konstytucyjna Trybunał Stanu	– identyfikuje elementy władzy sądowej w Polsce i rozumie, że tworzą one określoną strukturę, – odnajduje sądy rejonowy oraz okręgowy/apelacyjny właściwe dla jego miejsca zamieszkania®, – rozumie terminy: <i>niezawisłość sędziowska</i> i <i>niezależność sądów</i> oraz wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i>®, – rozumie, jaka jest funkcja władzy sądowej, i wyjaśnia na przykładzie, jakie ma ona znaczenie dla obywatela; – rozumie termin <i>apelacja</i>.	– wymienia elementy władzy sądowej w Polsce i rozumie, że tworzą one określoną strukturę, – rozróżnia sądy powszechne, wojaskowe i administracyjne i podaje przykład sądu każdego rodzaju, – wyszukuje informacje na temat Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu®, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego miejsca zamieszkania®, – definiuje terminy: <i>niezawisłość sędziowska</i> i <i>niezależność sądów</i> oraz wyszukuje je w <i>Konstytucji RP</i>®, – identyfikuje <u>po jednym zadaniu</u> SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną,	– opisuje elementy władzy sądowej w Polsce i rozumie, że tworzą one określoną strukturę, w tym wskazuje na zasadę dwuinstancyjności postępowania, – rozróżnia sądy powszechne, wojaskowe i administracyjne i podaje <u>po jednym przykładzie</u> spraw rozpatrywanych przez sądy każdego rodzaju, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego miejsca zamieszkania, a także wie, jak korzystać z serwisów internetowych wskazanych sądów®, – identyfikuje kroki, które należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę, oraz wyszukuje informacje na ten temat®, – omawia zagadnienia	– opisuje strukturę władzy sądowej w Polsce, w tym tłumaczy działanie zasady dwuinstancyjności postępowania, – rozróżnia sądy powszechne, wojaskowe i administracyjne i podaje <u>po dwa przykłady</u> spraw rozpatrywanych przez sądy każdego rodzaju, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego miejsca zamieszkania, i omawia ich kompetencje w zakresie orzekania; korzysta z serwisów internetowych wskazanych sądów, by znaleźć informacje potrzebne w konkretnych okolicznościach®, – omawia kroki, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę, oraz wyszukuje informacje na ten temat potrzebne w konkretnej sprawie®, – analizuje	– przedstawia i analizuje strukturę władzy sądowej w Polsce, w tym działanie zasady dwuinstancyjności postępowania, – rozróżnia sądy powszechne, wojaskowe i administracyjne i podaje <u>po trzy przykłady</u> spraw rozpatrywanych przez sądy każdego rodzaju, – wyszukuje sądy rejonowy, okręgowy i apelacyjny właściwe dla jego miejsca zamieszkania, i omawia ich kompetencje w zakresie orzekania; korzysta z serwisów internetowych wskazanych sądów, by znaleźć informacje potrzebne w konkretnych okolicznościach®, – omawia kroki, jakie należy podjąć, aby sąd administracyjny rozpatrzył daną sprawę, oraz wyszukuje informacje na ten temat potrzebne w konkretnej sprawie®,	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie notatka studium przypadku praca z tekstem podręcznika działanie obywatelskie pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
-----	--	--	--	--	---	---	--	--	---

				– wymienia funkcje władzy sądowej i wyjaśnia na dwóch przykładach, jakie ma ona znaczenie dla obywateli, – definiuje termin <i>apelacja</i>.	- niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów, w tym podaje <u>po dwa przykłady</u> gwarancji przestrzegania tych zasad ®, – identyfikuje po jednym zadaniu SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie – kasację, a gdzie – skargę kasacyjną, – wymienia funkcje władzy sądowej i na dwóch przykładach omawia rolę, jaką odgrywa ona w funkcjonowaniu państwa i życiu obywateli, – definiuje termin <i>apelacja</i>.	<u>zagadnienia niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów</u>, w tym kwestię prawnych gwarancji przestrzegania tych zasad – podaje <u>po trzy przykłady</u> tych gwarancji ®, – omawia po dwa zadania SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie – kasację, a gdzie – skargę kasacyjną, – omawia funkcje władzy sądowej i analizuje <u>na dwóch przykładach</u> jej znaczenie dla funkcjonowania państwa demokratycznego i dla obywateli, – definiuje termin <i>apelacja</i>.	– porównuje ze sobą niezawisłość sędziowską i niezależność sądów – przedstawia funkcję tych zasad w systemie prawa oraz podaje <u>po cztery przykłady</u> gwarancji ich przestrzegania ®, – porównuje zadania SN, TK i TS oraz wskazuje, gdzie składa się skargę konstytucyjną, gdzie – kasację, a gdzie – skargę kasacyjną, – omawia funkcje władzy sądowej i analizuje <u>na trzech przykładach</u> jej znaczenie dla funkcjonowania państwa demokratycznego i dla obywateli, – wyjaśnia, czym jest apelacja, i wskazuje, do których sądów się ją składa.		
	(DZO) Udział w rozprawie sądowej w charakterze publiczności Kryteria oceny DZO: – adekwatności	Wybierz się – indywidualnie lub w grupie kolegów i koleżanek – na rozprawę do najbliższego sądu rejonowego. Porządek spraw w danym dniu	– organizuje działanie z pomocą nauczyciela lub koleżanek i kolegów, – bierze udział w rozprawie.	– organizuje działanie z pomocą nauczyciela lub koleżanek i kolegów, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, zbiera	– samodzielnie organizuje wizytę w sądzie, – przy wsparciu nauczyciela uzyskuje zgodę na udział w rozprawie, jeśli jest ona wymagana,	– samodzielnie organizuje wizytę w sądzie, – przy wsparciu nauczyciela uzyskuje zgodę na udział w rozprawie, w tym pisze	– samodzielnie organizuje wizytę w sądzie, – samodzielnie uzyskuje zgody na udział w rozprawie, jeśli są one wymagane, w tym	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska,

	działania do postawionego celu – stopnia zaangażowania, w tym ilości włożonej pracy – skuteczności działania	najczęściej można sprawdzić w wyszukiwarce dostępnej na stronie internetowej danego sądu – większość z nich jest jawna, a zatem mogą odbywać się w obecności publiczności. Wybierz jedną ze spraw rozpatrywanych w interesującym Cię wydziale sądu (karnym, cywilnym) i wciel się w rolę obserwatora posiedzenia. Sporządź notatkę ze swojej wizyty i podziel się swoimi obserwacjami na forum klasy. Przedstaw, czego dotyczyła sprawa rozpatrywana przez sąd, z jakich elementów składa się rozprawa, kto brał w niej udział, w jaki sposób sędzia zadbał o zachowanie bezstronności.		niezbędne informacje, – bierze udział w rozprawie.	– przygotowuje się do udziału w rozprawie, zbiera niezbędne informacje, – bierze udział w rozprawie, – prowadzi portfolio dokumentujące przebieg działania.	wymagane pisma, – przygotowuje się do udziału w rozprawie, zbiera niezbędne informacje, – bierze udział w rozprawie, – dokumentuje swój udział w przygotowaniach do wizyty w sądzie i w samej rozprawie, – prowadzi portfolio dokumentujące przebieg działania.	przygotowanie niezbędne pisma i dokumenty, – przygotowuje się do udziału w rozprawie pod względem merytorycznym i formalnym (np. zapoznać się z zasadami zachowania i ubioru), zbiera informacje o przedmiocie danej rozprawy, – dokumentuje swój udział w przygotowaniach do wizyty w sądzie i w samej rozprawie, w tym przedstawia całe przedsięwzięcie w krótkim reportażu lub w notatce, – prowadzi na bieżąco portfolio dokumentujące przebieg działania.	pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie
--	---	--	--	--	--	--	--	---

TEMAT LEKCJI: Trójpodział władzy Liczba godzin: 1									
6.6	Uczeń: (P) V.6) na przykładzie ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia znaczenie podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej dla demokratycznego o charakteru państwa; na wybranym przykładzie omawia kontrowersje związane z trójpodziałem władzy, przytaczając argumenty różnych stron sporu	zasada trójpodziału władzy aspekty trójpodziału władzy: funkcjonalny i organizacyjny geneza koncepcji podziału władzy trójpodział władzy a demokracja wyzwania związane z trójpodziałem władzy	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>jedno z czterech</u> założeń tej koncepcji, – wymienia <u>jednak konstytucję</u> Polski sprzed 1997 r., w której zastosowano zasadę trójpodziału władz ®, –na podstawie materiałów źródłowych (<i>Konstytucji RP</i> , tekstów w podręczniku) identyfikuje <u>trzy elementy</u> polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz.	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>dwa z czterech</u> założeń tej koncepcji, – wymienia <u>dwie konstytucje</u> Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz ®, –na podstawie materiałów źródłowych (<i>Konstytucji RP</i> , tekstów w podręczniku) wymienia <u>cztery elementy</u> polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz.	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>trzy z czterech</u> założeń tej koncepcji, – wymienia <u>dwie konstytucje</u> Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, oraz <u>jedną ustawę zasadniczą</u> , w której ta zasada została uwzględniona®, –na podstawie materiałów źródłowych (<i>Konstytucji RP</i> , tekstów w podręczniku) wymienia <u>pięć elementów</u> polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz – <u>dwa</u> z nich analizuje, rozstrzyga, czy dotyczą one procesu legislacyjnego,	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy, i wymienia <u>cztery</u> założenia tej koncepcji, – omawia aspekty funkcjonalny i organizacyjny trójpodziału władzy ®, – wymienia <u>dwie konstytucje</u> Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, oraz <u>dwie ustawy zasadnicze</u> , w których tej zasadzie uwzględniono®, – na podstawie materiałów źródłowych (<i>Konstytucji RP</i> , tekstów w podręczniku) wymienia <u>sześć elementów</u> polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz – <u>trzy</u> z nich	– wyjaśnia, na czym polega trójpodział władzy i skąd pochodzi ta koncepcja, wymienia jej <u>cztery</u> założenia, –porównuje aspekty funkcjonalny i organizacyjny trójpodziału władzy ®, –porównuje konstytucję Polski sprzed 1997 r., w których zastosowano zasadę trójpodziału władz, i te, w których tej zasady nie uwzględniono, –na podstawie materiałów źródłowych (<i>Konstytucji RP</i> , tekstów w podręczniku) wymienia <u>osiem elementów</u> polskiego systemu politycznego, które świadczą o współdziałaniu (odziaływaniu na siebie) i wzajemnej kontroli (hamowaniu się) poszczególnych władz – <u>cztery</u> z nich analizuje, rozstrzyga	praca z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>) wyszukiwanie informacji w internecie wypowiedź argumentacyjna praca z tekstem podręcznika pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska, IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania sprawdzające / samoocena

					powoływania i funkcjonowania Rady Ministrów czy sprawowania wymiaru sprawiedliwości, –na podstawie materiału źródłowego (tekstu z podręcznika) wymienia <u>dwawyzwania</u>, które wynikają wspólnie z trójpodziału władzy, i formułuje propozycję rozwiązania problemów z przestrzeganiem tej zasady.	<u>analizuje</u>,rozstrzyga, czy dotyczą one procesu legislacyjnego, powoływania i funkcjonowania Rady Ministrów czy sprawowania wymiaru sprawiedliwości, –na podstawie materiału źródłowego (tekstu z podręcznika) wymienia <u>trzywyzwania</u>, które wynikają wspólnie z trójpodziału władzy, i formułuje propozycję rozwiązania problemów z przestrzeganiem tej zasady, –wyraża swoje stanowisko wobec stwierdzenia:<i>Nadużyciem jest utrzymywać, że partykularne interesy zwycięskiej partii zawsze odzwierciedlają rzeczywiste dobro suwerena – i formułuje po dwa argumenty potwierdzające tę tezę jej przeczące.</i>	ac, czy dotyczą one procesu legislacyjnego, powoływania i funkcjonowania Rady Ministrów czy sprawowania wymiaru sprawiedliwości, –na podstawie materiału źródłowego (tekstu z podręcznika) wymienia <u>czterywyzwania</u>, które wynikają wspólnie z trójpodziału władzy, i formułuje dwie propozycje rozwiązania problemów z przestrzeganiem tej zasady, –wyraża swoje stanowisko wobec stwierdzenia:<i>Nadużyciem jest utrzymywać, że partykularne interesy zwycięskiej partii zawsze odzwierciedlają rzeczywiste dobro suwerena – i formułuje po trzy argumenty potwierdzające tę tezę i jej przeczące.</i>		
--	--	--	--	--	---	--	---	--	--